

KORTE LEVEN VAN BUSSUMSE COMONIST DICK KATTENBURG

Fluitsonate als liefdesbrief

De fluitiste Eleonore Pameijer richtte in 1996 de Leo Smit Stichting op. Deze stichting is vernoemd naar de joodse componist en pianist Leo Smit die in 1943 in Sobibór werd vermoord.

De stichting heeft tot doel werken van componisten die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn vervolgd, weer onder de aandacht van het publiek te brengen. In 2002 ontving Eleonore een muziekmanuscript met een briefje van de toen 81-jarige Ima van Esso, een joodse fluitiste die in de jaren 30 van de vorige eeuw menig jongenshart sneller deed kloppen en die Auschwitz had overleefd.

Sonate

Het manuscript was een sonate die de jonge joodse componist

Dick Kattenburg drie jaar voor de oorlog voor haar had gecomponeerd. Dick was in 1944 door de nazi's vermoord en Ima had zich er nooit toe kunnen brengen de sonate te spelen. Toen ze een opname hoorde van de door Eleonore gespeelde sonate moest ze huilen. "Nu snap ik het pas, het was een liefdesbrief!"

Doos met bladmuziek

De dochter van Dicks zus Daisy, Joyce Bergman-van Hessen vond in 2004 de aankondiging van een concert met de fluitsonate van haar oom Dick Kattenburg op internet. Toen herinnerde ze zich een doos met bladmuziek uit de nalatenschap van haar moeder. Ze gaf de doos met meer dan dertig composities mee aan Ima's zoon, dirigent Ed Spanjaard, voor de

■ Het gezin Kattenburg omstreeks 1929.

Leo Smit Stichting. Veel van die composities zijn inmiddels op cd verschenen en de jazzy melodieën van Dick Kattenburg worden nu overal ter wereld uitgevoerd.

Jeugd

Dick werd op 11 november 1919 geboren in Amsterdam als zoon van Louis Kattenburg en Heleen van Tijn en broertje van Daisy. In 1922 kreeg Dick een broertje: Tom. Opa en oma van Tijn hadden zich in het gezonde Bussum gevestigd en in 1926 volgden Dicks ouders hun voorbeeld: ze kochten het huis 'Maria-Elisabeth' aan de Corverlaan 9, vlakbij de Graaf Florislaan, waar opa en oma op nummer 42 (nu 52) woonden.

'Nu snap ik het pas: het was een liefdesbrief!'

Dick en Tom bleken heel muzikaal: Dick speelde al jong viool en Tom piano. Dick kreeg les van violist-componist Hugo Godron, die behalve leraar aan de muziekschool ook privé-leraar viool en compositie was. Net als zijn zus en later ook zijn broer Tom ging Dick na de lagere school naar de Gooische hbs. Vanaf juli 1933 bezocht hij mogelijk in de schoolvakanties het Collège Musical Belge, een privé-muziekschool in Antwerpen. In 1936 behaalde hij zijn hbs-diploma. Een jaar later – het jaar van fluitsonate voor de aantrekkelijke Ima van Esso –

■ Dick in de tuin van Corverlaan 9 omstreeks 1935.

1942 nam Dick compositieles bij Leo Smit in diens huis in Amsterdam. Dit werden al spoedig schriftelijke lessen, omdat ontmoetingen te gevaarlijk werden. Toen de geruchten over razzia's ook Naarden bereikten, sliepen Dick en Tom bij de zenuwarts dr. Schotman in de villa Brediusweg 61 (nu 71). Niet lang daarna dook Dick onder in Utrecht.

Voor Dick betekende deze confrontatie met zijn joodse achtergrond, waar hij nooit zo erg mee bezig was geweest, een bewustwording. Hij begon Hebreeuwse melodieën te arrangeren, die hij voor de veiligheid als Palestijns, Roemeens of Mexicaans aanduidde. Hij signeerde de werken met schuilnamen.

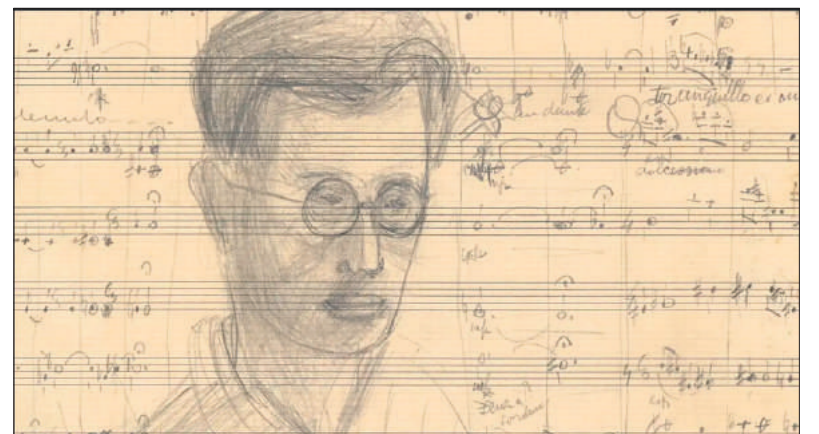
Gearresteerd

Dick werd op 5 mei 1944 gearresteerd. Vermoedelijk bij een razzia in een bioscoop. Op 8 mei schreef hij een briefje vanuit Westerbork, dat zijn nichtje Joyce nu in haar bezit heeft. Nog geen twee weken later werd hij op transport gesteld naar Auschwitz. Wanneer hij daar is omgekomen of vermoord is onbekend.

Bron:

Dit is een ingekorte versie van mijn gelijknamige artikel in *Bussums Historisch Tijdschrift* nr. 38-1 van april 2022

Eric Bor

■ Partituur met zelfportret.

■ CD-hoesje met het schilderij erop, dat Theo Kroeze van zijn vriend Dick Kattenburg maakte.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET GEMEENTEARCHIEF

www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Klinkers of asfalt?

Daarover werd begin 1932 flink gediscussieerd in de gemeenteraad. Waar aanvankelijk ingezet werd op asfaltering, werd nu een lans gebroken voor klinkerbestrating. Op de foto zien we de Lothariuslaan, ter hoogte van de Kamerlingh Onnesweg. Met de hulp van een stoomwals wordt de fundering gelegd voor het toekomstige wegdek: klinkers!

FOTO EN TEKST: GEMEENTEARCHIEF GOOISE MEREN EN HUIZEN